

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316
PAPILDYMO 52¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 papildymo 52¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) parengti paskatino kelios priežastys:

1) Valstybės tarnybos įstatyme nėra apibrėžtas valstybės tarnybos tvarkymo funkcijas atliekančios įstaigos statusas. Valstybės tarnybos departamentas yra vienintelė viešojo administravimo funkcijas vykdanči institucija Lietuvoje, kurios statusas nėra įtvirtintas įstatyme.

Nuostatuose numatyta Valstybės tarnybos departamento paskirtis – įgyvendinti valstybės politiką valstybės tarnybos srityje ir aptarnauti šios politikos formavimą ir įgyvendinimą. Valstybės tarnybos departamentas nuolat teikia pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo, tiek atsižvelgiant į praktinį įgyvendinimą, tiek teisminę praktiką, tiek ir į mokslinius tyrimus, tiek ir į gerąją užsienio praktiką, t. y. padeda formuoti politiką.

2) Įsigaliojus naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymui (nuo 2019-01-01), buvo taip pat atsisakyta ir Valstybės tarnybos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų priežiūros ir kontrolės. Šiuo metu joks subjektas nevykdo Valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo priežiūros ir nenagrinėja asmenų skundų, susijusių su Valstybės tarnybos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimu.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 98 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog ministras vadovauja ministerijai, sprendžia ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus, taip pat vykdo kitas įstatymų nustatytas funkcijas.

Vyriausybės įstatyme nustatytos funkcijos ministerijoms, t. y. ministerija steigama formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą ministrui pavestose valdymo srityse. Valstybės politikos įgyvendinimo funkcijos ministerijai gali būti pavestos tik įstatymų nustatytais atvejais ir nustatytam terminui, o Vyriausybės įstaiga steigama dalyvauti formuojant politiką ministrui pavestose valdymo srityse ir ją įgyvendinti.

Administracinį aktą išleidęs viešojo administravimo subjektas arba kitas jo įpareigotas ir jam atskaitingas viešojo administravimo subjektas turi teisę tik nustatyti priežiūros ir kontrolės formą, t. y. kokiais būdais bus atliekama priežiūra ir kontrolė, ir nurodyti priežiūrą ir kontrolę atliekančią instituciją.

Be to, Konstitucinis teismas yra nurodęs, kad Lietuvoje nėra deleguotosios įstatymų leidybos, todėl Seimas – įstatymų leidėjas negali pavesti Vyriausybei ar kitoms institucijoms poįstatyminiais aktais reguliuoti tų teisinių santykių, kurie pagal Konstituciją turi būti reguliuojami įstatymais, o Vyriausybė negali tokių įgaliojimų perimti (2004 m. gruodžio 13 d., 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimai). 1994 m. sausio 19 d. nutarime Konstitucinis teismas pažymėjo, kad poįstatyminiu aktu yra realizuojamos įstatymo normos, tačiau toks teisės aktas negali pakeisti paties įstatymo ir sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios savo galia konkuruotų su įstatymo normomis. Vyriausybės nutarimu negalima keisti ar sąlygoti įstatymo normų, jų turinio. Kitaip būtų pažeistas konstitucinis įstatymų viršenybės poįstatyminių aktų atžvilgiu principas (Konstitucinio Teismo 1998 m. gegužės 6

d. nutarimas).

Pastaraisiais metais pastebima tendencija, jog teismuose tarnybiniai ginčai sudaro didelę dalį administraciniuose teismuose nagrinėjamų administracinių bylų (apygardų administraciniuose teismuose – 20 proc., Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme apie 11 proc. visų nagrinėjamų bylų).

Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje numatytais principais yra grindžiamas geras viešasis administravimas. Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip ne kartą akcentuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų. Gero administravimo principas yra Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisinės sistemos pamatinis principas. Gero administravimo principas įtvirtintas 465 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 str. 3 d.) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 41 str. ir kt.). Nepaisant to, kad Viešojo administravimo įstatyme gero administravimo principas tiesiogiai nėra įtvirtintas, jis Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje išvedamas iš Konstitucijos nuostatų. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Viešojo administravimo subjektas yra saistoma inter alia gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų

Įvertinus šias teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad Valstybės tarnybos įstatymo priežiūra ir kontrolė turi būti privalomai įtvirtinta šiame įstatyme. Pati ministerija gali vykdyti tik įstatymu, o ne koku nors kitu teisės aktu, jai pavestas funkcijas. O priežiūros ir kontrolės funkcijos ministerijai gali būti pavestos tik laikinai, pavyzdžiui, iki atsakingos įstaigos suformavimo.

Įstatymo projekto tikslas – įtraukti valstybės tarnybos tvarkymo funkcijas atliekančią įstaigą į valstybės tarnybos bendrąjį valdymą ir reglamentuoti jos statusą, taip pat, siekiant mažinti administracinę naštą asmenims, teismams bei gero administravimo principo užtikrinimo valstybės tarnyboje, Valstybės tarnybos įstatyme įtvirtinti priežiūrą ir kontrolę ir asmenų skundų, susijusių su Valstybės tarnybos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimu, nagrinėjimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatoriai Seimo nariai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Valstybės tarnybos įstatymas nustato, kad valstybės tarnybos bendrąjį valdymą atlieka Vyriausybė ir vidaus reikalų ministras.

Šiame įstatyme nėra apibrėžtas statusas įstaigos atliekančios valstybės tarnybos tvarkymo funkcijas, dalyvaujančios formuojant valstybės politiką valstybės tarnybos srityje ir ją įgyvendinant. Nuo 2019-01-01, įsigaliojus naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymui, buvo taip pat atsisakyta ir Valstybės tarnybos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų priežiūros ir kontrolės. Šiuo metu joks subjektas nevykdo Valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo priežiūros ir nenagrinėja skundų, susijusių su Valstybės tarnybos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimu.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma valstybės tarnybos tvarkymo funkcijas atliekančią įstaigą įtraukti į valstybės tarnybos bendrąjį valdymą ir reglamentuoti jos statusą.

Valstybės tarnybos įstatyme įtvirtinti šio įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų priežiūrą ir kontrolę vykdančią instituciją ir jos kompetenciją. Tai prisidėtų prie tinkamo ir efektyvaus įstatymo nuostatų taikymo praktikoje, padės spręsti ginčus, kylančius tarp tarnautojų ir įstaigų, užtikrins asmenų teises į tinkamą ir kokybišką viešojo administravimo paslaugų teikimą ir valstybės tarnautojų tarnybinės etikos principų laikymąsi bei tarnybinės/materialinės atsakomybės neišvengiamumą.

Valstybės tarnybos departamentas, vykdydamas priežiūrą ir kontrolę, mažins socialinius ir teisinius konfliktus, kas prisidės prie valstybės tarnybos įvaidžio bei patrauklumo gerinimo.

Įstatymo projekte taip pat siūloma tikslinti kitas valstybės tarnybos tvarkymo funkcijas atliekančios įstaigos funkcijas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymą neigiamų pasekmių nenumatoma, nes esama situacija nesikeis.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas įstatymas įtakos verslo sąlygoms neturės, nes esama situacija nesikeis.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų keisti nereikės.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra naujai apibrėžiamų sąvokų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Priimtas įstatymas įtakos biudžeto pajamoms neturės, nes esama situacija nesikeis.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
